

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Małgorzata Wiśniewska

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2021 roku w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa W. D.

przeciwko Towarzystwu (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gnieźnie

z 5 sierpnia 2020 r.

sygn. akt I C 2719/18

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 450 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Małgorzata Wiśniewska

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Gnieźnie, wyrokiem z 5 sierpnia 2020 r., w sprawie I C 2719/18 zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda W. D. kwotę 5.496,12 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty (punkt 1.), w pozostałym zakresie powództwo oddalił (punkt 2.), kosztami procesu w całości obciążył pozwanego, szczegółowe ich wyliczenie pozostawiając referendarzowi sądowemu (punkt 3.).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany.

Pozwany zaskarżył wyrok w części, tj.: w punkcie 1. co do kwoty 2.755,83 zł i w punkcie 3. w całości.

Pozwany zarzucił Sądowi I instancji:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wyroku, tj.:

- art. 233 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego poprzez brak należytego rozważenia zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności dokumentu kalkulacji naprawy sporządzonej przez pozwanego, opinii biegłego sądowego z dziedziny techniki samochodowej, a także porozumienia nr (...) r., porozumienia nr (...), a także poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, w wyniku czego doszło do

przyjęcia, że powodowi należne jest odszkodowanie tytułem kosztów naprawy pojazdu marki V. (...) o nr rej. (...) bez uwzględnienia rabatów na ceny części zamiennych w wysokości 20% i materiałów lakierniczych w wysokości 40% oferowanych przez pozwanego we współpracy z dystrybutorem części i materiałów, podczas gdy koszt naprawy pojazdu powinien wynosić 6.998,05 zł zgodnie ze zweryfikowaną przez pozwanego kalkulacją załączoną do niniejszego pisma,

- pominięcie przez Sąd I instancji kalkulacji biegłego z uwzględnieniem części Q zawartej w opinii biegłego i pominięcie faktu, że taka naprawa optymalizuje koszt naprawy pojazdu, bowiem w miejsce uszkodzonych części zostają zamontowane części o identycznej jakości i technologii produkcji nieposiadające znaków producenta pojazdu, lecz znaki producenta części,

- pominięcie przez Sąd I instancji twierdzeń zawartych w opinii biegłego, iż uzasadniony koszt naprawy pojazdu przy użyciu części Q wynosi 7.901,95 zł brutto,

- wyprowadzenie z zebranego materiału dowodowego wniosku nieprawidłowego, a mianowicie, iż uzasadniony koszt naprawy powypadkowej pojazdu V. (...) o nr rej.: (...) wynosił 9.810,92 zł brutto, podczas gdy analiza akta sprawy prowadzi do wniosku, iż uzasadniony koszt naprawy pojazdu V. (...) o nr rej.: (...) po zdarzeniu z dnia 5.11.2018 r. wynosi 6.998,05 zł brutto,

II. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

a) art. 361 k.c., 363 in fine k.c. w związku z art. 822 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że:

- odszkodowanie tytułem kosztów naprawy pojazdu marki V. (...) o nr rej.: (...) jest należne bez uwzględnienia rabatów na ceny części zamiennych w wysokości 20% oraz na materiały lakiernicze w wysokości 40% oferowanych przez pozwanego we współpracy z dystrybutorem części i materiałów, a koszt naprawy pojazdu w kwocie 9.810,92 zł jest w niniejszej sprawie celowy i uzasadniony oraz pozostaje w normalnym adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem z dnia 11.05.2018r., podczas gdy celowe i uzasadnione odszkodowanie z tytułu kosztów naprawy w/w pojazdu winno być ustalone z uwzględnieniem rabatów na części jakości O oraz części Q i powinno wynosić 6.998,05 zł brutto,

- odszkodowanie tytułem kosztów naprawy pojazdu V. (...) o nr rej.: (...) jest należne powodowi w wysokości obliczonej z uwzględnieniem stosowanych do naprawy części jakości O, zatem koszt naprawy w wysokości 9.810,92 zł brutto pozostaje celowym i uzasadnionym oraz mieści się w granicach normalnego adekwatnego związku przyczynowego ze zdarzeniem z dnia 11.05.2018 r., podczas gdy celowe i uzasadnione odszkodowanie z tytułu kosztów naprawy w/w pojazdu winno być ustalone z uwzględnieniem części jakości O oraz Q, tj. na kwotę 6.998,05 zł brutto.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części, tj. w punkcie 1. w całości poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonym zakresie oraz w punkcie 3. w całości poprzez stosunkowe rozdzielenie kosztów postępowania w pierwszej instancji i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych w postępowaniu przed Sądem I instancji, a nadto o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych w postępowaniu przed Sądem II instancji.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Z uwagi na okoliczność, iż sprawa podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, a sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, to zgodnie z przepisem art. 505¹³ § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego sprowadza się do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku sądu drugiej instancji z przytoczeniem przepisów prawa, w sposób określony w art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. Uzasadnienie sprowadza się zatem do oceny poszczególnych zarzutów apelacyjnych.

Bezasadny był zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak należytego rozważenia zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności dokumentu kalkulacji naprawy sporządzonej przez pozwanego, opinii biegłego sądowego z dziedziny techniki samochodowej, a także porozumienia nr (...)r., porozumienia nr (...). Mimo zgłoszenia takiego zarzutu, mogącego sugerować błąd braku polegający na pominięciu przez Sąd Rejonowy części zebranego w sprawie materiału, z jego rozwinięcia w uzasadnieniu apelacji wynika, że pozwany w istocie nie zarzucał Sądowi orzekającemu tego rodzaju uchybienia, ale prezentował pogląd „iż odszkodowanie tytułem kosztów naprawy pojazdu V (...) o nr rej.: (...) powinno uwzględniać rabaty na ceny części oryginalnych i materiałów lakierniczych, oferowanym poszkodowanym przez pozwanego we współpracy z dystrybutorem takich części i materiałów”. W szczególności pozwany nie zawarł w uzasadnieniu apelacji wywodu, który wskazywałby na pominięcie części zebranego materiału i wykazywałby wpływ takiego uchybienia na wynik sprawy. Z tej przyczyny Sąd Okręgowy był zwolniony od badania zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. zawartego w części wstępnej apelacji, którego istota nie miała związku z tym przepisem, przy uwzględnieniu jego rozwinięcia i uzasadnienia. Badanie zasadności apelacji należało ograniczyć do rozważenia ww. poglądu pozwanego, na którym opierała się konstrukcja środka odwoławczego. Przed przystąpieniem do rozważań w tym względzie Sąd odwoławczy wskazuje, że przyjął za własne ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy, których w apelacji skutecznie nie zakwestionowano. Te ustalenia stanowiły zatem podstawę oceny zaskarżonego rozstrzygnięcia na gruncie materialnoprawnym, do czego w istocie zmierzał pozwany.

Punktem wyjścia do tej oceny były reguły mające zastosowanie przy ustalaniu wysokości odszkodowania należnego poszkodowanemu w związku z doznaną szkodą w pojeździe.

Zgodnie z art. 34 ust. 1 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz.U.2019.2214 ze zm.) z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do naprawienia wyrządzonej w związku z ruchem tego pojazdu szkody, a wysokość należnego świadczenia ustalana jest w granicach odpowiedzialności cywilnej ww. podmiotów. Zastosowanie znajdzie wynikająca z art. 361 § 2 k.c. zasada pełnej kompensacji szkody, zgodnie z którą kwota należnego odszkodowania musi odpowiadać rozmiarowi poniesionego uszczerbku. Z uwagi na fakt, że w niniejszej sprawie szkoda miała charakter częściowy, jej rozmiar powinien zostać określony w oparciu o „niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty naprawy pojazdu, ustalone według cen występujących na lokalnym rynku” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2003 r., sygn. akt III CZP 32/03), przy uwzględnieniu, że poszkodowany, którego szkoda podlega naprawieniu w reżimie odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku - posiadacza pojazdu mechanicznego, ma prawo wyboru zarówno podmiotu, któremu zleci naprawę swojego pojazdu, jak i tego, u kogo dokona zakupu środków niezbędnych w tym celu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 stycznia 2019 r., sygn. akt V ACa 754/18). Nie ulega wątpliwości, że brak na gruncie tej odpowiedzialności, która spoczywa na sprawcy wypadku komunikacyjnego albo jego ubezpieczycielu, podstaw dla narzucenia osobie poszkodowanej konkretnego warsztatu naprawczego bądź miejsca zakupu części zamiennych. Poszkodowany nie ma bowiem obowiązku nabycia części i materiałów lakierniczych od podmiotu wskazanego przez ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku, z którym nie wiążą go żadne uzgodnienia w zakresie sposobu naprawienia szkody, jak mogłoby być przy umownym ubezpieczeniu autocasco. Obowiązują w tym zakresie tylko powszechne uregulowania wynikające z norm prawnych określających zasady naprawienia szkody., w tym wskazywane w apelacji przepisy art. 361 i art. 363 k.c. Z żadnego z tych przepisów nie można wywieść obowiązku poszkodowanego skorzystania z oferty naprawy pojazdu przez podmiot wskazany przez ubezpieczyciela, ani negatywnych następstw nieskorzystania z takiej propozycji. Taki obowiązek nie wynika dla poszkodowanego także z przepisów art. 354 § 2 k.c. i art. 16 ust. 1 pkt 2) ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach

obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, do których pozwany odwołał się w uzasadnieniu apelacji. Ubezpieczyciel odpowiedzialności cywilnej sprawy szkody nie jest władny narzucać podmiotów, z których usług poszkodowany może skorzystać, naprawiając uszkodzony pojazd i nie może uzależniać zapłaty odszkodowania od tego, czy szkoda została naprawiona, na co wielokrotnie zwracano uwagę w orzecznictwie, także Sądu Najwyższego. Przyjęcie kierunku wykładni proponowanego przez pozwanego w praktyce oznaczałoby natomiast niedopuszczalne faktyczne uzależnienie uzyskania odszkodowania od naprawy pojazdu, i to przez podmiot, z którym współpracuje pozwany, oferując jego usługi naprawcze. Trafnie powód wskazał w odpowiedzi na apelację, że skoro na poszkodowanym nie ciąży obowiązek dokonania naprawy pojazdu w celu uzyskania należnego odszkodowania, to nie można mu też stawiać zarzutu, że naruszył obowiązek minimalizacji szkody, nie korzystając z propozycji ubezpieczyciela w zakresie naprawy pojazdu.

Konsekwentnie przyjąć należy, że nieskorzystanie z tej oferty i przedstawienie jej przez pozwanego nie miały żadnego znaczenia dla wyliczenia szkody i należnego powodowi odszkodowania. Bez znaczenia jest akcentowana w apelacji łatwość skorzystania z tej oferty i brak zainteresowania nią poszkodowanego. Dotyczy to w takim samym stopniu naprawy, jak i zakupu części zamiennych (materiałów) do jej dokonania. Ponownie podkreślić należy, że poszkodowany nie musi naprawiać swoje uszkodzonej rzeczy (pojazdu), a wysokość szkody zależna jest wyłącznie od samego pogorszenia tej rzeczy i ekonomicznie uzasadnionych kosztów jej naprawy. Dlatego miał rację Sąd Rejonowy, uznając za miarodajne koszty naprawy pojazdu obiektywne i uśrednione koszty części i materiałów na rynku, nie zaś koszty proponowane przez podmiot, z którym współpracuje pozwany. Dla poszkodowanego współpraca z tym podmiotem jest całkowicie dobrowolna, może, ale nie musi z niej skorzystać, a pozwany nie może z braku zainteresowania poszkodowanego przedstawioną ofertą wywodzić dla niego żadnych negatywnych skutków. To samo dotyczy usługi naprawy.

Podsumowując, tak jak przyjął Sąd I instancji, wysokość szkody w sprawie wyrażają hipotetyczne koszty naprawy pojazdu powoda według cen rynkowych, zarówno w zakresie robocizny, jak i materiałów, nie zaś ceny narzucane przez konkretny podmiot, z którym pozwany zawarł porozumienie handlowe. Słusznie zatem Sąd I instancji pominął dowód z uzupełniającej opinii biegłego sądowego z dziedziny techniki samochodowej dr inż. M. C. obejmującej wycenę kosztów naprawy z uwzględnieniem rabatów wskazanych przez pozwanego jako nieistotny dla rozstrzygnięcia w trybie art. 235² § 1 k.p.c., a zarzut pozwanego w tym względzie był chybiony. Uzupełniając przedstawioną już w tym względzie argumentację wskazać należy, że ceny części zamiennych oferowanych przez podmiot (podmioty) współpracujący z pozwanym nie mogły posłużyć do określenia kosztów naprawy pojazdu powoda według cen rynkowych z tej przyczyny, że nie miały takiego charakteru, co wyraźnie stwierdził biegły (uznając je za nierynkowe) i co przyznał pozwany w apelacji, opisując wyjątkowe preferencyjne warunki oferty podmiotu, z którym współpracuje. Rację ma powód, że oferta ta nie odzwierciedla cen rynkowych i nie jest obiektywnie ustaloną ceną (nawet wiedza powszechna wystarcza, by odmówić takiego charakteru cenie usług lakierniczych niższej o 40% od ceny rynkowej). Oferta podmiotu, z którym współpracuje pozwany, prawidłowo więc została wykluczona jako podstawa do określenia wysokości należnego odszkodowania. Sąd Okręgowy nie znajduje też podstaw do rozdzielania tej oferty na usługę naprawy (w tym lakierowanie po cenie preferencyjnej) oraz na sprzedaż części zamiennych potrzebnych do naprawy. Poszkodowany na ogół zleca naprawę powypadkową w określonym warsztacie, który przeprowadza ją kompleksowo, dokonując także zakupu potrzebnych części zamiennych; zlecenie to w dużym stopniu opiera się na zaufaniu zleceniodawcy do konkretnego podmiotu, świadczącego taką usługę i jest dla poszkodowanego wygodne. Nie ma żadnego uzasadnienia wymaganie od poszkodowanego, by samodzielnie organizował proces zakupu części zamiennych do wykonania naprawy w wybranym przez siebie warsztacie, korzystając z oferty pozwanego. Po pierwsze, na ogół poszkodowany nie ma do tego potrzebnej wiedzy (z tego względu zleca kompleksową naprawę). Po drugie, byłoby to dla niego nadmiernym utrudnieniem. Po trzecie, stanowiłoby wkroczenie w relację pomiędzy poszkodowanym a wybranym przez niego podmiotem wykonującym usługę naprawy, w dużym stopniu opartym na zaufaniu do umiejętności tego ostatniego.

Jeżeli chodzi o dowód dołączony do apelacji – zweryfikowaną przez pozwanego kalkulację naprawy sporządzoną przez biegłego – to Sąd Okręgowy pominął ten dowód jako spóźniony. Stosowną weryfikację kalkulacji naprawy

sporządzonej przez biegłego pozwany mógł wykonać i przedłożyć w toku postępowania przed Sądem I instancji. Jej załączenie dopiero do apelacji nie zostało w żaden sposób usprawiedliwione – pozwany w apelacji przedstawił wyłącznie argument „przejrzystego przedstawienia różnicy w naprawie z użyciem rabatów”, który nie usprawiedliwia opóźnienia w powołaniu dowodu.

Zarzuty apelacji okazały się nieuzasadnione także w zakresie określenia przez Sąd Rejonowy wysokości odszkodowania w oparciu o koszty naprawy z uwzględnieniem części jakości „O”, tj. nowych oryginalnych części zamiennych z logo producenta pojazdu i pominięcia kalkulacji naprawy uwzględniającej części jakości „Q”, tj. nowych części zamiennych oznaczonych logo producenta części. Zasadą jest naprawa pojazdu przy użyciu części nowych i oryginalnych, pochodzących bezpośrednio od producenta pojazdu; zasada ta obowiązuje niezależnie od wieku pojazdu, stanu jego wyeksploatowania i tego, czy w obrocie dostępne są również tańsze części zamienne – w tym zakresie Sąd Okręgowy podziela stanowisko powoda, powszechnie przyjmowane w judykaturze, również przez Sąd Najwyższy. Taka naprawa uznawana jest za celową, zgodną z zasadą pełnej i pewnej restytucji oraz ekonomicznie uzasadnioną. Od tej zasady mogą zachodzić odstępstwa w konkretnych przypadkach, gdyby naprawa z użyciem części jakości „O” prowadziła do nieuzasadnionego wzbogacenia poszkodowanego. Ciężar dowodu zaistnienia takiej wyjątkowej sytuacji obciąża ubezpieczyciela (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2012 r., III CZP 80/11). Przełamanie zasady naprawy z użyciem części jakości „O” i wyliczenia odszkodowania w oparciu o koszty naprawy z użyciem części jakości „Q” (albo innych) będzie zatem zasadne, o ile ubezpieczyciel wykaże w konkretnym przypadku, że taka naprawa spowoduje bezpodstawne wzbogacenie poszkodowanego. W innym przypadku nie ma podstaw, by od ww. zasady odstąpić.

Biegły sądowy na rozprawie w dniu 5 sierpnia 2020 r., odpowiadając na zarzuty pozwanego wobec opinii, wskazał, że brak w sprawie przesłanek do ustalenia, że pojazd powoda zawierał części inne niż oryginalne oraz że naprawa z wykorzystaniem części jakości „O” nie doprowadzi do wzrostu wartości pojazdu powoda (według biegłego, powyższej okoliczności nie zmienia fakt, że pojazd w chwili szkody miał 10 lat). Nieuprawnione było zatem oczekiwanie pozwanego, by oszacować szkodę inaczej, niż zrobił to Sąd Rejonowy i odwołanie się w apelacji do wyliczenia wartości szkody przy użyciu części jakości „Q”. Niewystarczające jest do tego oczekiwanie „optymalizacji szkody” wyrażane przez pozwanego, skoro naprawa przy użyciu części jakości „O” w tym przypadku nie powoduje wzbogacenia poszkodowanego.

Uwzględniając powyższe rozważania Sąd Okręgowy oddalił apelację w oparciu o art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c. i wobec oddalenia apelacji zasądzono od pozwanego na rzecz powoda zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 450 zł, ustalonej na podstawie § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U.2015.1800 ze zm.).

Małgorzata Wiśniewska